



## Jongvolwassenen, de koplopers voor de maatschappij van de toekomst

### Inleiding

Het ontwikkelperspectief en het belang van kinderen en jongeren is de afgelopen maanden steeds beter verankerd in de coronamaatregelen van de Rijksoverheid. De aandacht ging minder uit naar het perspectief van de jongvolwassenen (18+) omdat zij een grotere rol spelen in de verspreiding van het coronavirus. Onderzoeken, mediaberichten en ervaringen van jongvolwassenen laten echter zien dat de effecten van de maatregelen op jongvolwassenen groot en divers zijn. Daarom zijn een gezamenlijke inspanning en maatwerk nodig om nog meer schadelijke effecten van de coronamaatregelen op hun persoonlijke ontwikkeling én op hun betrokkenheid bij de maatschappij, op de korte en lange termijn, te voorkomen.

### Jongvolwassenen: een divers gezelschap

Meerdere onderzoeken laten zien dat het sinds de coronacrisis niet goed gaat met het welbevinden van jongvolwassenen en dat onder hen gevoelens van impasse, onvrede, eenzaamheid en somberheid toenemen.<sup>12345</sup>

In de media wordt vooral melding gemaakt van hun ongewenste gedrag; zij houden zich onvoldoende aan de coronamaatregelen, organiseren illegale feesten, zorgen voor rellen, agressie, en criminaliteit, en hebben een groeiende sympathie voor complottheorieën. Daardoor dreigt het beeld te ontstaan dat jongvolwassenen het risico op besmetting met corona voor anderen vergroten en dat daarom handhavend tegen hen opgetreden moet worden.

Dit beeld van jongvolwassenen is te eenzijdig. De groep jongvolwassenen is zeer divers. Waar de één nog studeert, is de ander al aan het werk. Waar de één zich gewetensvol of gelaten aanpast aan de maatregelen en de tijd uitzit, weegt de ander zijn mogelijkheden en risico's om vooral door te gaan met zijn sociale leven. Waar de één vanuit machteloosheid en boosheid de confrontatie zoekt, trekt de ander zich somber terug in een sociaal isolement. Bovendien gaat het eenzijdige appel op handhaving voorbij aan wat jongvolwassenen nodig hebben: begrenzing én steun.

### Jongvolwassenen en corona

Nu de coronamaatregelen langer duren wordt de kloof steeds groter tussen wat jongvolwassenen nodig hebben om op te groeien tot mensen die bijdragen aan de maatschappij en wat daarvoor binnen de geldende restricties mogelijk is.

Een toenemend aantal jongvolwassenen mist de stimulerende en zorgende context waarin zij zich normaliter samen met hun leeftijdsgenoten ontwikkelen. De effecten van deze sociale onthouding zijn voor jongvolwassenen extra ingrijpend omdat zij juist nu bouwen aan 'relaties voor het leven'. Bovendien kunnen latent aanwezige psychische problemen door gebrek aan sociale contacten langer verborgen blijven.

Door uitval van studie en verlies van werk en inkomen blijven jongvolwassenen noodgedwongen langer (financieel) afhankelijk van hun ouders. Het ontbreken van een betekenisvol diploma dat toegang geeft

<sup>1</sup> <https://caring-universities.com/wp-content/uploads/2020/11/De-geestelijke-gezondheid-van-studenten-tijdens-de-COVID-19-pandemie-rapportage-van-Caring-Universities-19082020-versie-2-9112020.pdf>

<sup>2</sup> <https://coronabarometer.nl/>

<sup>3</sup> <https://www.denederlandseggz.nl/nieuws/2020/covid-19-bedreiging-voor-mentale-gezondheid>

<sup>4</sup> <https://www.amc.nl/web/nieuws-en-verhalen/actueel/actueel/coronamaatregelen-maken-jongeren-angstiger-en-somberder.htm>

<sup>5</sup> [https://eenvandaag.assets.avrotros.nl/user\\_upload/PDF/Missen\\_in\\_coronacrisis.pdf](https://eenvandaag.assets.avrotros.nl/user_upload/PDF/Missen_in_coronacrisis.pdf)

tot vervolgoopleidingen en/of werk verkleint hun kansen. Jongvolwassenen in een (sociaal-economisch) kwetsbare positie worden hierdoor het hardst getroffen<sup>6</sup>. Dit kan de rest van hun leven beïnvloeden. Mensen met een laag opleidingsniveau overlijden zes jaar eerder en leven vijftien jaar in minder goede gezondheid dan mensen met een hoog opleidingsniveau.<sup>7</sup>

De beperkte betrokkenheid van jongvolwassenen bij het coronabeleid draagt er bovendien aan bij dat zij zich weinig gehoord en verantwoordelijk voelen en weinig regie ervaren over hun leven. Hun creativiteit en potentiële maatschappelijke bijdrage worden onbenut gelaten, juist in een levensfase waarin de ontwikkeling naar authentiek en betrokken burgerschap zo centraal staat.

### **Maatschappelijke gevolgen**

Naar verwachting raken de geschetste risico's niet alleen de jongvolwassene maar ook de maatschappij. Betrokken burgerschap is op de korte termijn belangrijk voor het nemen van verantwoordelijkheid in het voorkomen van de verspreiding van het virus. Voor de lange termijn is actief burgerschap essentieel voor het functioneren van de samenleving. Daarnaast kunnen een verminderde uitstroom uit opleidingen en aanhoudende psychische problematiek een nog grotere druk gaan leggen op de arbeidsmarkt en op toch al zwaarbelaste sectoren als onderwijs en zorg. Het is de vraag wat op termijn de maatschappelijke gevolgen zijn als wij de gezonde, vitale generatie van de toekomst nu beperken in de ontwikkeling van hun identiteit en hun talenten. En welk effect heeft het gebrek aan betrokkenheid bij het beleid op het vertrouwen in de politiek en de toekomstige maatschappelijke betrokkenheid van jongvolwassenen?

Tegelijkertijd weten wij dat jongvolwassenen, in tegenstelling tot kinderen, een rol spelen bij de verspreiding van het coronavirus. We staan daarmee voor een belangrijke maatschappelijke opgave waarin we samen met hen naar 'beste weten' nu keuzes moeten maken om de mogelijk schadelijke effecten op korte en lange termijn zoveel mogelijk te voorkomen. Jongvolwassenen en maatschappij zijn op elkaar aangewezen en afhankelijk van elkaar.

### **Wat jongvolwassenen nodig hebben**

De jongvolwassenheid is een belangrijke levensfase waarin veel ontwikkeltaken richting volwassenheid worden afgerond. Deze ontwikkeltaken zijn zowel biologisch (de uitrijping van het brein) als psychologisch (de ontwikkeling van identiteit, autonomie) en sociologisch (het aangaan van 'relaties voor het leven').

In Nederland ontwikkelen de meeste jongvolwassenen zich door te experimenteren met elementen van het volwassen leven, zonder al volledig (financieel) onafhankelijk te zijn.<sup>8,9</sup> Dit draagt bij aan de ontwikkeling van hun identiteit, passies en hun maatschappelijke burgerschapsrol.

Een stevig fundament in de voorafgaande jaren, een grote diversiteit aan sociale contacten en contexten door werk, studie, stage en vrije tijd en de beschikbaarheid van betrouwbare volwassenen die fungeren als gelijkwaardige sparringpartner, als (financieel) vangnet en als democratisch betrokken medeburger, vormen de belangrijkste context voor het welslagen van deze ontwikkelfase.

### **Samenwerken aan perspectief**

De keuzes die nu in de context van de coronamaatregelen gemaakt worden om het welzijn en de ontwikkeling van jongvolwassenen te ondersteunen, zullen in ieder geval samen met hen gemaakt moeten worden. Jongvolwassenen weten zelf het beste tegen welke vragen en behoeften zij in hun dagelijks leven aanlopen. Samen met hen kunnen we kijken naar de impact van de huidige maatregelen en zoeken waar en hoe versoepelingen mogelijk zijn. Wij doen hiervoor een drietal aanbevelingen:

---

<sup>6</sup> Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen; beleidssignaleмент. SCP, 7 mei 2020

<sup>7</sup> CBS StatLine: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83780NED/table?fromstatweb>

<sup>8</sup> Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.55.5.469>

<sup>9</sup> Mijlpalen twintigers schuiven op. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/20/mijlpalen-twintigers-schuiven-op>

- **Creëer samen met jongvolwassenen 'coronaproof' mogelijkheden voor relatievorming en contact:**
  - Zorg voor veilige plekken voor contact en activiteiten in de vrije tijd, bijvoorbeeld voor sport, kunst, cultuur en sociale ontmoeting.
  - Verken samen creatieve oplossingen en mogelijkheden om de regels voor samenscholing in de publieke binnen- en buitenruimte, sport en cultuuractiviteiten in groepsverband op deze georganiseerde locaties te verruimen.
  - Erken de behoefte van jongvolwassenen aan 'korte-termijn-plezier' en doe tegelijkertijd een beroep op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het voorkomen van de verspreiding van het coronavirus. Spreek hen daarvoor aan op hun creatief en oplossend vermogen en bespreek zo nodig welk gedrag schadelijke effecten kan hebben.
  
- **Steun jongvolwassenen bij het afronden van een opleiding en het behalen van een betekenisvol diploma:**
  - Blijf alles doen om ook voor jongvolwassenen fysiek onderwijs en ontmoeting mogelijk te maken. Zorg ervoor dat ook als het onderwijs tijdelijk digitaal is, de locaties openblijven voor ontmoeting, contact en advies van medestudenten en docenten. Verken samen creatieve oplossingen en de mogelijkheden om de regels voor samenscholing in de publieke binnenruimte te verruimen.
  - Inspireer, stimuleer en denk mee met de inhoudelijke vraagstukken rond opleiding, stage en werk waarmee jongvolwassenen nu geconfronteerd worden.
  - Stel hiervoor zo nodig extra middelen beschikbaar.
  
- **Bied jongvolwassenen een plek waar zij terecht kunnen met creatieve (maatschappelijke) ideeën of vragen, ook over hun mentale gezondheid, en bied passende ondersteuning bij het nader vormgeven van ideeën of het vinden van passende netwerken of hulp:**
  - Analyseer samen met jongvolwassenen wat zij nu nodig hebben van school, werk, vrije tijd en thuissituatie.
  - Ondersteun jongvolwassenen om met hun creatieve ideeën actief betrokken te raken bij (lokaal) beleid.
  - Bied extra (mentale) ondersteuning aan iedere jongvolwassene die dit nodig heeft.
  - Faciliteer de samenwerking van lokale steunnetwerken voor jongeren (school, sport, jongerenwerk).
  - Stel hiervoor zo nodig extra middelen beschikbaar.

Deze oproep zou vertaald kunnen worden in een specificering van de routekaart 'coronamaatregelen per risiconiveau'. Daarin zou enerzijds een versoepeling van maatregelen specifiek voor jongeren en jongvolwassenen opgenomen kunnen worden, en anderzijds duidelijker benoemd kunnen worden wat de mogelijkheden zijn binnen de kaders van de beperkende maatregelen.

**Drs. Ans van de Maat**, bestuurder van het Nederlands Jeugdinstituut (Nji)

**Prof. dr. Arne Popma**, voorzitter afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie Amsterdam UMC, voorzitter afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie

**Prof. dr. Micha de Winter**, emeritus hoogleraar maatschappelijke opvoedingsvraagstukken Universiteit Utrecht

**Prof. dr. Eveline Crone**, hoogleraar 'Developmental Neuroscience in Society' bij Erasmus School of Social and Behavioural Sciences (ESSB)

**Prof. dr. Diederik Gommers**, hoogleraar Intensive Care geneeskunde en afdelingshoofd IC-Volwassenen en CTB Erasmus MC, voorzitter NVIC

**Drs. Károly Illy MBA**, kinderarts, voorzitter NVK

**Drs. Anita Kraak MPH**, expert bij het Nederlands Jeugdinstituut (Nji)